

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului
nr. 747 din 3 august 1999 "Privind introducerea inspecției
înainte de expediție a mărfurilor importate"*

Nr.22 din 18.05.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.63-64/23 din 01.06.2000

* * *

* M.O., 1999, nr. 87-89, art. 786.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența :

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Aliona Balaban, viceministrului justiției Galina Chirinciuc, reprezentantul permanent al Guvernului la Curtea Constituțională, în lipsa motivată a deputatului în Parlament Victor Cecan, autorul sesizării, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 747 din 3 august 1999 "Privind introducerea inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate" (în continuare - Hotărîrea nr. 747).

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Victor Cecan, depusă la 24 ianuarie 2000 în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 15 februarie 2000 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării prealabile a sesizării au fost solicitate puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Industriei și Energeticii, Ministerului Economiei și Reformelor, Ministerului Finanțelor, Departamentului Controlului Vamal, Departamentului Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică și Camerei de Comerț și Industrie.

Examinînd materialele dosarului și audiind informația judecătorului-raportor, argumentele și explicațiile reprezentantului Guvernului,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. La 3 august 1999 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 747 "Privind introducerea inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate", prin pct. 2 al căreia au fost aprobate 5 anexe, și anume:

- Regulamentul Comisiei pentru implementarea și monitorizarea inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate;

- componența nominală a Comisiei pentru monitorizarea activității ce ține de inspecția înainte de expediție a mărfurilor importate;

- condițiile de participare la tenderul în vederea selectării companiilor pentru efectuarea inspecției înainte de expediție a

mărfurilor importate;

- criteriile de selectare a companiilor pentru efectuarea inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate;

- planul de acțiuni pentru introducerea inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate.

Pct. 3 al hotărîrii în cauză stabilește că operațiunile ce țin de inspecția înainte de expediție a mărfurilor importate demarează peste 2 luni din data publicării anunțului privind compania câștigătoare a tenderului, iar prin pct. 4 al acesteia se acordă depline împuterniciri președintelui comisiei nominalizate pentru a semna contractul între Guvernul Republicii Moldova și compania câștigătoare a tenderului.

2. La 24 ianuarie 2000 deputatul în Parlament Victor Cecan, invocînd art. 6, 72, 102, 107 și 129 din Constituție, a solicitat controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 747.

Autorul sesizării susține că Guvernul a introdus o procedură nouă de implementare și monitorizare a inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate, adică de reglementare a unei activități ce ține de relațiile de export-import, prin derogare de la dispozițiile constituționale, arogîndu-și competențe improprii.

În sprijinul punctului său de vedere autorul aduce următoarele argumente.

Hotărîrea contestată nu a fost adoptată în scopul organizării executării unor prevederi ale unei legi concrete, după cum prevede art. 102 alin. (2) din Constituție. Aceasta nu rezultă nici din Legea nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997 "Cu privire la tariful vamal"**, la care se face trimitere în preambulul hotărîrii contestate.

** M.O., 1998, nr. 40-41, art. 286.

Autorul sesizării consideră că, întrucît inspecția înainte de expediție a mărfurilor importate în Republica Moldova ține de domeniul activității economice externe, aceasta urma să fie stabilită printr-o lege, a cărei adoptare este de competența exclusivă a Parlamentului.

În sesizare se afirmă, de asemenea, că introducerea inspecției înainte de expediție nu este justificată nici prin necesitatea perfecționării evidenței statistice și controlului asupra calității și conformității mărfurilor importate, deoarece acestea nu țin de domeniul relațiilor vamale și nu sînt prevăzute de Legea cu privire la tariful vamal. Astfel, în viziunea autorului, Guvernul, instituind serviciul de inspecție, fără a fi abilitat în acest sens, a încălcat principiul separării și colaborării puterilor, prevăzut de art. 6 din Constituție.

3. Raportînd actul contestat la dispozițiile Legii Supreme și la legislația în domeniu, Curtea reține următoarele.

În conformitate cu art. 126 alin. (2) din Constituție, statul trebuie să asigure reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii, precum și protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară.

Legea Supremă statuează că activitatea economică externă urmează să fie reglementată și promovată de către Parlament și Guvern în funcție de atribuțiile legale ce le revin. Astfel, potrivit art. 129 din Constituție, Parlamentul aprobă direcțiile principale ale activității economice externe, principiile utilizării împrumuturilor și creditelor străine, iar Guvernul asigură protejarea intereselor naționale în activitatea economică externă, promovează politica liberului schimb sau politica protecționistă, pornind de la interesele naționale.

În corelare cu dispozițiile constituționale în acest domeniu este și Legea nr. 849-XII din 3 ianuarie 1992 "Privind bazele activității

economice externe în Republica Moldova"* , prin care sînt stabilite scopurile primordiale ale activității economice externe, principiile și bazele reglementării acestei activități de către stat. Potrivit art. 8 din legea citată, reglementarea de stat a activității economice externe se efectuează în scopul asigurării apărării intereselor statului și a creării condițiilor pentru includerea economiei Republicii Moldova în sistemul diviziunii internaționale a muncii și apropierii ei de structurile de piață ale țărilor dezvoltate.

* Monitor, 1992, nr. 1, art. 8.

În conformitate cu art. 9 din aceeași lege, mecanismul reglementării de stat a activității economice externe cuprinde:

- înregistrarea subiectelor activității economice externe;
- eliberarea licențelor și fixarea cotelor pentru operațiunile economice externe;
- regimul vamal;
- reglementarea operativă a activității economice externe;
- relațiile valutare-financiare și de credit-decontare;
- stabilirea direcțiilor prioritare în activitatea economică externă.

Aceeași lege, în art. 12, intitulat "Regimul vamal", stipulează că mărfurile și alte bunuri exportate sau importate se declară în mod obligatoriu, prezentîndu-se organelor controlului vamal al Republicii Moldova o declarație vamală despre încărcături. Tipurile, mărimea și modul de încasare a taxelor vamale, a impozitelor și a altor taxe le stabilește Parlamentul Republicii Moldova.

În domeniul activității economice externe Legea cu privire la Guvern nr. 64-XII din 31 mai 1990,** în art. 12 alin. 5), 6) și 7), stabilește că acesta:

** Veștile, 1990, nr. 8, art. 191.

- organizează și reglementează activitatea economică externă a republicii;
- eliberează autorizații pentru desfășurarea activității economice, licențe;
- elaborează și prezintă Parlamentului proiecte de documente normative privind programele de dezvoltare economică și socială.

4. Prin pct. 1 din Hotărîrea nr. 747 Guvernul a introdus inspecția înainte de expediție a mărfurilor importate. Din conținutul Hotărîrii și, implicit, din anexele sale rezultă însă că compania câștigătoare a tenderului va presta, în numele Guvernului Republicii Moldova, servicii de inspecție înainte de expediție a mărfurilor importate, în vederea verificării calității și cantității lor, evaluării și clasificării în vamă a acestora, acțiuni efectuate pe teritoriul țărilor de livrare a mărfurilor destinate importului în Moldova. Astfel, acestei proceduri i-au fost atribuite calități noi ce țin de domeniul regimului vamal și al relațiilor de export-import, ultimele constituind elemente de bază ale activității economice externe.

De menționat că activitatea de inspecție înainte de expediție nu este prevăzută de legislația Republicii Moldova, această activitate nu este reglementată nici de Legea cu privire la tariful vamal, la care se face trimitere în preambulul hotărîrii contestate.

Curtea Constituțională relevă că Guvernul, adoptînd Hotărîrea nr. 747 și introducînd inspecția înainte de expediție în lipsa cadrului juridic, și-a depășit prerogativele ce-i revin potrivit dispozițiilor constituționale. Or, potrivit art. 66 lit. d) și art. 129 din Constituție, Parlamentul este acela care aprobă direcțiile principale

ale politicii interne și externe a statului, ale activității lui economice externe. Guvernul, la rîndul său, în conformitate cu art. 96 alin. (2) din Constituție, asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice. Actele Guvernului, prin care se asigură exercitarea funcțiilor acestuia, potrivit art. 102 alin. (2) din Legea Supremă, se emit întru organizarea executării legilor.

Potrivit dispozițiilor constituționale, hotărîrile Guvernului nu pot conține norme juridice primare și nu pot stabili norme generale și obligatorii. Ele trebuie să fie subsecvente legilor adoptate anterior de Parlament.

De menționat, totodată, că Parlamentul prin Legea bugetului pe anul 2000 nr. 918-XIV din 11 aprilie 2000***, în art. 14 alin. (7), a instituit inspecția, înainte de expediție, a mărfurilor (producției) importate, iar potrivit art. 61 lit. b), Guvernul a fost obligat să elaboreze în termen de 2 luni actele normative respective și să stabilească data instituirii inspecției menționate la art. 14 alin. (7), informînd despre această acțiune partenerii comerciali externi.

*** M.O., 2000, nr. 50-52, art. 336.

Cu toate acestea, Curtea Constituțională nu poate să recunoască constituțională Hotărîrea contestată, deoarece Legea bugetului pe anul 2000 nu creează un cadru legal suficient pentru reglementarea imuabilă a întregului mecanism de instituire a inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate. Aceasta cu atît mai mult, cu cît anume în scopul executării legii precitate Guvernul a fost abilitat să elaboreze actele normative respective.

Astfel, avînd în vedere că Hotărîrea Guvernului nr.747 din 3 august 1999 "Privind introducerea inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate" a fost emisă prin derogare de la dispozițiile art. 6, 66, 96, 102, 126 și 129 din Constituție, Curtea Constituțională apreciază că ea urmează a fi declarată neconstituțională.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituțională Hotărîrea Guvernului nr. 747 din 3 august 1999 "Privind introducerea inspecției înainte de expediție a mărfurilor importate".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la 15 iunie 2000 și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 18 mai 2000.
Nr. 22.